

DRAAIBOEK – Basistraining Schematherapie

Hoofdtrainers

- Drs. Eelco Muste, klinisch psycholoog & psychotherapeut, supervisor VSt, ISST supervisor & trainer (individual and group), supervisor en leertherapeut NVGP, lid VGCT.
- Dr. Odette Brand - de Wilde, klinisch psycholoog & psychotherapeut, supervisor VSt, ISST supervisor & trainer (individual and group).
- Drs. Maria. Rocher - van de Pas, GZ-psycholoog, senior en supervisor Register Schematherapie, ISST supervisor & trainer (individual and group), supervisor VGCT.
- Drs. Sigrid Geertzema, GZ-psycholoog, supervisor VSt, ISST supervisor & trainer (individual and group), EMDR practitioner, supervisor VGCT.
- Drs. Edith de Wolf, Klinisch psycholoog & psychotherapeut, supervisor VSt, senior lid ISST, lid NVGP.
- Drs. Kasper Nikkels, Gz-psycholoog io Specialist, Supervisor VSt, ISST supervisor & trainer (individual and group)
- Drs. Annemieke Koppeschaar, GZ-psycholoog io Specialist, Supervisor VSt, ISST supervisor & trainer (individual and group).

Co-trainers

Alle hoofdtrainers zijn ook co-trainer

Tot 10 deelnemers wordt de training door 1 trainer verzorgd

Bij 11-14 deelnemers komt er voor de toetsdag een extra trainer

Bij 14-18 deelnemers wordt de training door 2 trainers verzorgd.

Doelgroep

Deze training is bedoeld voor hulpverleners met een BIG-registratie als GZ-psycholoog, Psychotherapeut, Klinisch Psycholoog of Psychiater (of i.o), Verpleegkundig Specialist en voor geregistreerde vaktherapeuten (RVB). Deze training is ook toegankelijk voor basispsychologen en HBO-ers die samenwerken met BIG geregistreerde Schematherapeuten. Zij dienen wel een vergelijkbaar niveau qua klinische vaardigheden te hebben in het werken met persoonlijkheidsstoornissen en ernstige As-1 stoornissen.

Maximaal aantal deelnemers

Aan deze training kunnen maximaal 18 cursisten deelnemen.

Toetsing Basiscursus Schematherapie

Zie voorbereiding dag 3.

Literatuur

Tijdens de training maken we gebruik van powerpoint presentaties en artikelen op Sharepoint. Daarnaast dienen de cursisten in het bezit te zijn van de volgende boeken:

- J.E. Young, J.S. Klosko & M.E. Weishaar (2005). *Schemagerichte therapie. Handboek voor therapeuten*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum. ISBN: 9031343358
- Muste, E., Weertman, A. & Claassen A.M. (2009). Werkboek *Klinische schematherapie*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum. ISBN 9789031372089

Vorbereiding dag 1

Opdracht

Bereid een eigen casus voor om tijdens de training te oefenen. Het is de bedoeling dat u tijdens deze dag de casus kunt spelen.

In eigen bezit

- Young, J.E., Klosko, J.S. & Wieshaar, M.E. (2005). H1 Schemagerichte therapie: conceptueel model. In *Schemagerichte therapie. Handboek voor therapeuten* (pp.1-66).Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Muste, E., Weertman, A. & Claassen A.M. (2009). H1 Werkboek *Klinische schematherapie*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum. ISBN 9789031372089

Sharepoint

- Muste, E. en Weertman, A. (2009). H2 Centrale begrippen binnen klinische schematherapie. In: Muste, E., Weertman, A en Claassen, A.. *Handboek klinische schematherapie* (pp.15-30). Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Rijkeboer, M.M. (18-11-2015). De diagnostiek van schema's, copingstijlen en schemamodi. *Diagnostiek bij kinderen, jongeren en gezinnen. Deel III - Ontwikkelingsdomeinen in het vizier* (pp. 153-173). Leuven: Acco.
- Arntz, A (2017). Schematherapie en de behandeling van persoonlijkheidsstoornissen. *Gedragstherapie*, 49, (3), (pp.194-207).

Vorbereiding dag 2

In eigen bezit

- Young, J.E., Klosko, J.S. & Wieshaar, M.E. (2005). H2 Schema's: diagnostiek en voorlichting. In: *Schemagerichte therapie. Handboek voor therapeuten* (pp.67-96). Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Op Sharepoint

- Weertman, A. (2008). Hoofdstuk 5: Gebruik van experiëntiële technieken voor diagnostiek. In: Van Vreeswijk, Broersen & Nadort (red.) *Handboek schematherapie: theorie, praktijk en onderzoek* (pp.47-56). Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Genderen, H. van & Arntz, A. (2005). H5: De therapeutische relatie *Schemagerichte cognitieve therapie bij borderline persoonlijkheidsstoornis* (pp.45-62).
- Bamelis, L.M., Evers, S.M.A.A., Spinhoven, P., Arntz, A. (2013). Results of a Multicenter Randomized Controlled Trial of the Clinical Effectiveness of Schema Therapy for Personality Disorders. *American Journal of Psychiatry*, 0:1-20.

Literatuursuggestie

- Weertman, A. (2009). H3 Doelgroepomschrijving en indicatiestelling. In: Muste, E., Weertman, A en Claassen, A.. *Handboek klinische schematherapie* (pp.15-30). Houten: Bohn Stafleu van Logum.
- Edens, W. en Kerstens, J.A. (2009). H5 Het milieutherapeutische arrangement voor klinische schematherapie.. In: Muste, E., Weertman, A en Claassen, A.. *Handboek klinische schematherapie* (pp. 59-77) Houten: Bohn Stafleu van Logum.

Voorbereiding dag 3

TOETS

Als toets voor de Basistraining Schematherapie dient u een uitgeschreven schemagerichte casusconceptualisatie te maken. U schrijft de casusconceptualisatie in de 'je-vorm' gericht aan de cliënt. Een voorbeeld wordt op de 2^e dag van de training besproken. In de casusconceptualisatie zijn de volgende punten opgenomen:

- DSM-V classificatie
- Kort de belangrijkste scores op de modus vragenlijst (SMI) en Schemavragenlijst
- Achtergrondgegevens, de problematiek en de belangrijkste schema's en modi + de ontstaansgeschiedenis daarvan komen 'verhalend' terug in het geschreven stuk in de 'je-vorm' aan de cliënt gericht
- De casusconceptualisatie wordt ook grafisch weergegeven in het 'bolletjes model' met de modi
- De doelen van de behandeling
- Een analyse van de interactie van de schema's van de therapeut en de cliënt

Neem voor de 3^e trainingsdag de casusconceptualisatie uitgeprint in 10-voud mee.

Daarnaast neemt u de uitslagen op de vragenlijst mee. Deze hoeven niet 10 x uitgeprint.

Let op: Mede door het goed afronden van deze toets op dag 3 komt u in aanmerking voor uw certificaat en de toekenning van accreditatie punten. Het niet - of niet volledig – indienen en afronden van deze opdracht kan er voor zorgen dat de opdracht door de trainer(s) wordt afgekeurd en u dit alsnog op een later

moment dient af te ronden en in te leveren. Aan de uren - die trainers maken voor het opnieuw inlezen en beoordelen van de opdracht - zijn kosten verbonden die door de Viersprong Academy in rekening worden gebracht.

In eigen bezit

- Young, J.E., Klosko, J.S. & Wiershaar, M.E. (2005). H6 De therapeutische relatie. In *Schemagerichte therapie. Handboek voor therapeuten* (pp.187-217).Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Young, J.E., Klosko, J.S. & Wiershaar, M.E. (2005). H7 Uitvoerige behandelstrategieën voor schema's. In *Schemagerichte therapie. Handboek voor therapeuten* (pp.219-271).Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Op Sharepoint

- Padesky, C.A. (1995). Schemaveranderingsprocessen in cognitieve therapie. *Psychotherapie*, 4, nr.3, 395-394.
- van Genderen, H. & Arntz, A. (2005). H5: De therapeutische relatie *Schemagerichte cognitieve therapie bij borderline persoonlijkheidsstoornis* (pp.45-62).
- Schema Therapy Competency Scale

Literatuursuggestie

- Muste, E., Weertman, A. & Claassen A.M. (2009). H2 Werkboek *Klinische schematherapie*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum. ISBN 9789031372089

Voorbereiding dag 4

In eigen bezit

- Young, J.E., Klosko, J.S. & Weishaar, M.E. (2005). H8 Werken met schemamodi. *Schemagerichte therapie. Handboek voor therapeuten* (pp 287-322). Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Op Sharepoint

- Spinhoven, P., Giesen-Bloo, J., Dyck van, R., Kooiman, K. & Arntz, A. (2007). The Therapeutic Alliance in Schema-Focused Therapy and Transference-Focused Psychotherapy for Borderline Personality Disorder. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 75, 104-115. Y
- Beck, A.T. & Freeman, A. (1990). Emphasis on the therapist-patient relationship. In: *Cognitive Therapy of Personality Disorders* (pp. 64-78). New York, Guilford.
- Brand-de Wilde, O.M. & Rocher, M. (2017). Handling overcompensating modes. *Schema Therapy Bulletin*, 7, 15-19.
- Arntz, A. (2011). Imagery Rescripting for Personality Disorders. *Cognitive and Behavioral Practice* 18 (2011) 466-481.

Programma Basistraining Schematherapie

Dag 1

Tijd	Onderwerp	Inhoud/doel	Kennisoverdracht	Onderdeel	Tijd
09.30-10.00	Introductie	Kennismaking en presentatie van programma en leerroute. Individuele doelstellingen.	Groepsgesprek	Interpersoonlijk	30 minuten
10.00-10.30	Ervaringsgerichte oefening	Imaginatie-oefening in de groep	Plenaire oefening	Ervaringsgericht	30 minuten
10.30-12.30	Theorie van schematherapie	<ul style="list-style-type: none"> • Historie en ontstaan van schematherapie vanuit verschillende theoretische modellen. • Uitleg model van schematherapie, waarin de definitie van schema's, de domeinen en basisbehoeften besproken worden. • Coping; hoe zien we schema's terug in gedrag. • Modus model; uitgeleg en de samenhang met schema's. 	PowerPoint presentatie geïllustreerd met voorbeelden en uitgewerkt in groepsgesprek	Didactisch	120 minuten
12.30-13.30	Lunch				
13.30-14.30	Schemavragenlijst	Schemavragenlijst met betrekking tot eigen schema's. Doornemen van de verschillende schema's.	Uitwisseling in subgroepen en vervolgens een plenaire bespreking.	Ervaringsgericht, diagnostisch en didactisch	60 minuten
14.30-15.00	Therapeutische relatie	Bespreken interactie schema's therapeut en patiënt.	Plenaire bespreking	Interpersoonlijk	30 minuten
15.00-16.00	Casusconceptualisatie	Bespreken van casus en vaststellen van (primaire en secundaire) schema's en modi.	In subgroepen en plenaire presentatie	Diagnostiek	75 minuten
16.00-16.45	Diagnostische imaginatie	Stappen van de diagnostische imaginatie oefenen in duo's.	Oefenen in tweetallen	Ervaringsgericht, diagnostiek	45 minuten
16.45-17.00	Afsluiting	Korte ervaringsgerichte oefening.	Plenaire oefening	Ervaringsgericht	15 minuten

Programma Basistraining Schematherapie

Dag 2

Tijd	Onderwerp	Inhoud/doel	Kennisoverdracht	Onderdeel	Tijd
09.30-10.45	Het modusmodel	Aan de hand van een videofragment van J. Young worden de verschillende modi getoond en vervolgens besproken. De modusconceptualisatie van de narcistische en borderline pers.st. wordt besproken en de modellen voor de Cluster C persoonlijkheidsstoornissen.	Video, powerpoint, plenair.	Didactisch, diagnostiek	75 minuten
10.45-11.15	Vragenlijsten	Bespreking van de verschillende vragenlijsten	Plenaire bespreking	Diagnostiek	30 minuten
11.15-12.30	Casusconceptualisatie	Maken van een casusconceptualisatie volgens het 'bolletjesmodel' van de modi met schema's ingevoegd en behandelplan.	In subgroepen en plenaire presentatie	Diagnostiek	75 minuten
12.30-13.30	Lunch				
13.30-14.15	Uitleg model aan patiënt	Via het modusmodel en aan de hand van eigen casus uitleg geven over schematherapie.	Korte demonstratie en oefenen in tweetallen	Interpersoonlijk, cognitief	45 minuten
14.15-15.45	Therapeutische attitude en werken met de therapeutische relatie; empathische confrontatie	Empathische confrontatie bij moeilijke patiënt, limit setting en onderscheid tussen beiden.	Korte imaginatie 'moeilijkste patiënt'. Live demonstratie. Oefenen in tweetallen.	Interpersoonlijk	75 minuten
15.45-16.30	Vormen van schematherapie en implementatie in een multidisciplinair team	Bespreking diverse modellen van schematherapie in groepen (protocollair, GST, in combinatie met een psychodynamische groep, in deeltijd en klinische setting etc.).	Plenaire bespreking	Behandeling	45 minuten
16.30-17.00	Afsluiting	Korte ervaringsgerichte oefening, bespreken toets voor dag 3 en vragen.	Plenaire oefening en gesprek	Ervaringsgericht toets	30 minuten

Programma Basistraining Schematherapie

Dag 3

Tijd	Onderwerp	Inhoud/doel	Kennisoverdracht	Onderdeel	Tijd
09.30-09.45	Opwarm oefening	Verbinden	Plenaire oefening	Ervaringsgericht	15 minuten
09.45-12.30	Toets	Bespreken van de toets, het maken van een casusconceptualisatie en behandelplan.	Toets: Feedback geven op de huiswerkopdracht in twee subgroepen	Diagnostiek en Behandeling	165 minuten
12.30-13.30	Lunch				
13.30-14.15	Fasen in de behandeling	Veranderingsgerichte fase: <ul style="list-style-type: none"> • Cognitieve interventies; In vogelvlucht worden verschillende technieken besproken die ingepast kunnen worden in een schemagerichte behandeling, • Gedragsinterventies, • Ervaringsgerichte interventies. 	Door middel van PowerPoint en het uitwerken van voorbeelden	Didactisch en behandeling	45 minuten
14.15-15.00	Schemadagboek	Oefenen met het maken van een schemadagboek met een cliënt.	Subgroepen	Cognitief	45 minuten
15.00-15.30	Flashcard	Uitwerken van dagboek in flashcard.	Subgroepen	Cognitief en gedragsmatig	30 minuten
15.30-16.00	Gedragsexperiment	Het opstellen van een gedragsexperiment.	Subgroepen	Gedragsmatig	30 minuten
16.00-16.45	Presentatie subgroepen	Presenteren bovenstaande opdrachten en plenair passende ervaringsgerichte oefening bedenken.	Plenaire bespreking	Behandeling	45 minuten
16.45-17.00	Afsluiting	Korte ervaringsgerichte oefening.	Plenaire oefening	Ervaringsgericht	15 minuten

Programma Basistraining Schematherapie

Dag 4

Tijd	Onderwerp	Inhoud/doel	Kennisoverdracht	Onderdeel	Tijd
09.30-11.30	Copingmodi	Oefenen met verschillende interventies bij Copingmodi. Inventariseren van mogelijkheden bij coping.	Plenaire oefening met rollenspel door trainers en cursisten	Ervaringsgericht, behandeling	120 minuten
11.30-12.45	Oudermodi	Oefenen in het bewerken van de Oudermodi via meerstoelentechniek.	Demonstratie en oefenen in drietallen	Ervaringsgericht, behandeling	75 minuten
12.45-13.30	Lunch				
13.30-14.30	Boze kind modus	Boze kind leren onderscheiden van bijvoorbeeld razende kind. Leren bewerken van boze kind aan de hand van uitgeschreven stappen. Limit setting.	Video, demonstratie en aan de hand van stappen oefenen in subgroepen	Ervaringsgericht, behandeling	60 minuten
14.30-15.00	Kwetsbare kind modus	Therapeutische attitude en limited reparenting.	Videofragment en bespreking	Ervaringsgericht, behandeling	30 minuten
15.00-16.30	Imaginatie met rescripting	Imaginatie met rescripting met actief instappen van therapeut	Demonstratie en oefenen in tweetallen	Ervaringsgericht, behandeling	90 minuten
16.30-17.00	Nabespreking en evaluatie van de cursus	Afronding	Groepsgesprek	Interpersoonlijk	30 minuten